

Davetli Konuşma

Akademik Kütüphanelerde Kaynak Yönetimi

Muhteşem Hakkı Önder ¹

Kütüphane hizmetleri en genel haliyle, teknik hizmetler ve kullanıcı hizmetleri olarak iki ana koldan oluşur. Kullanıcıya sunduğumuz tüm hizmetlerin teknik hizmetler tarafında bir hazırlık süreci vardır. Bu hazırlık sürecinin başlangıcı kütüphane kaynaklarının verimli yönetimi ile doğrudan ilgilidir. Kaynak yönetiminde kullanıcıların bilgi gereksinimlerini karşılayacak nitelik ve nicelikteki ürünlerin belirlenmesi, sağlanması, sunumu ve erişimde sürekliliğin korunması için ciddiyeyle oluşturulmuş bir stratejik plana gereksinim vardır. İyi tanımlanmış, değişen ihtiyaçlar doğrultusunda güncellenen bir koleksiyon geliştirme politikasının varlığı kadar, politikanın hayata geçirildiği iş süreçlerinin de iyi tasarlanmış olması; sürecin girdilerinin, çıktıların, değerlendirme kriterlerinin, birbiriyle ilgili ve etkili faaliyetlerin, ihtiyaç duyulan mekanizmaların da net bir şekilde belirlenmesi gerekir.

Üniversitelerin bütçelerinde kütüphane bütçeleri önemli ve özel bir yere sahiptir. Bütçe, kütüphane hizmetlerine verilen önemi gösteren, dolayısıyla da bu hizmetlerin kalitesini belirleyen en önemli öğedir. Kütüphaneler kendi satın almalarını kendileri yaparlar, devlet ve vakıf üniversitelerinde farklılıklar, bürokrasi vb. etkenler olsa da bütçelerini kendileri yönetirler. Satın almanın her bir adımı ve kaynak yönetimi süreçleri kütüphane tarafından takip edilir. Burada hangi fakülte için ne kadar bütçe ayrılacağı, elektronik ve basılı kaynakların yönetimi ile doğrudan ilgilidir. Fakülteye ayrılan bütçelere karar verilirken; hangi dillerde eğitim veriliyor, en çok basılı mı yoksa elektronik kaynak mı kullanılıyor gibi sorular sorulmalıdır. Ancak bu ve benzeri soruların doğru olarak yanıtlanmasından sonra fakülte bazlı adil bir dağılım söz konusu olabilir.

Akademik bir kütüphane olarak Özyeğin Üniversitesi Kütüphanesi, kaynak yönetiminde Üniversite'nin öğrenim, eğitim ve araştırma programlarını temel alarak hareket etmektedir. Kaynak dağılımını yaparken elektronik kaynakların yıllık kullanım istatistikleri değerlendirilir; basılı kaynakların ise kullanım oranları göz önüne alınarak kopya sayısının artırılması ya da yeni basımlarının koleksiyona dâhil edilmesine karar verilir. Birincil ders kaynaklarının alımı için akademik takvim başlangıçları göz önüne alınarak belirli bir miktar ön görülerek ayrılması gerekmektedir. Birincil ders kaynaklarının alınması süreci, hem geçmiş yılların kullanım oranlarına hem de dersi alan öğrenci sayısına göre yönetilmektedir.

Akademik kütüphanelerde kaynak yönetimi kritik adımları olan bir süreçtir. Hem mali anlamda adil bir dağılım yapılmalı hem de alınan kaynakların kullanıcılara en verimli şekilde kullanılması gerekmektedir. Alınan her bir kaynak üniversitenin akademik birikimine bir yatırımdır; tüm seçimler bu yaklaşım çerçevesinde yapılmalıdır.

¹ Direktör, Özyeğin Üniversitesi Kütüphanesi, muhtesem.onder@ozyegin.edu.tr